

ΚΑΖΑΒΗΤΙΑΝΑ

Ετήσιο Περιοδικό
Του Πολιτιστικού Συλλόγου
Το μικρό Καζαβήτι



Περίοδος 1998

Δεκέμβριος 1998

“ΚΑΖΑΒΗΤΙΑΝΑ”

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΚΑΖΑΒΗΤΙ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: Α. Κ. Τυρολόγος
Αντιπρόεδρος: Κ. Α. Βουλτσίδης
Γραμματέας: Ε. Β. Πλιάτσικα
Ταμίας: Χ. Ι. Σαμιώτης
Μέλη: Θ. Ανδρέου
Ρ. Τσόμπρις
Ι. Δ. Βλαχογιάννης
Αναπληρωματικά Μέλη:
Ε. Κ. Υδριώτου
Β. Στεργιάδης

Διευθυντής - Υπεύθυνος Σύνταξης:
Α. Κ. Τυρολόγος

Επιμέλεια Σύνταξης:
Μ. Γ. Εξηντάρη
Α. Κ. Τυρολόγος

Διεύθυνση του Περιοδικού:
Γραφεία Πολιτιστικού Συλλόγου
το Μικρό Καζαβήτι
Πρίνος Θάσου
ΘΑΣΟΣ.

Τηλέφωνα:
051 830 393
051 292069
0593 71749
0593 71661

FAX:
051 230075

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Για τρίτη συνεχή χρονιά προχωρούμε στην έκδοση του περιοδικού μας. Λάβαμε υπόψη τα σχόλια από τις δυο πρώτες εκδόσεις και πιστεύουμε ότι βελτιώσαμε ακόμα περισσότερο το περιοδικό μας.

Πιστοί στους στόχους που έχουμε ορίσει για το περιοδικό, προχωρούμε στην έκδοση αυτού του τεύχους. Στο τεύχος αυτό περιγράφονται:

- Οι δραστηριότητες του Συλλόγου (πολιτιστικές και άλλες).

- Καταγράφουμε τον προφορικό λόγο που αναπτύχθηκε στη διάρκεια των “ΚΑΖΑΒΗΤΙΑΝΩΝ '98”, ώστε αυτός να παραμένει στη διάθεση των μελών και φίλων του Συλλόγου.

- Δίνουμε τη δυνατότητα να εκφραστούν με γραπτό λόγο οι ανησυχίες των μελών αλλά και των κατοίκων του Πρίνου, πάνω σε θέματα πολιτιστικού περιεχομένου.

- Με αφηγήσεις καταγράφουμε την πρόσφατη ιστορία και την κληρονομιά των οικισμών του Καζαβητιού.

Το κύριο θέμα στο τεύχος αυτό αλλά και στις εκδηλώσεις μας, έχει σχέση με το λάδι της Θάσου. Τόσο οι αναμνήσεις και αφηγήσεις ανθρώπων που έζησαν και συνέβαλαν στη διαμόρφωση γεγονότων, όσο και οι επιστημονικές αναπτύξεις από ειδικούς, πιστεύω ότι δίνουν την ευχέρεια στον αναγνώστη να έχει μια ολοκληρωμένη άποψη για το λάδι της Θάσου

Δεκέμβριος 1998

Περιεχόμενα

1. Χαιρετισμός του Υπουργού Πολιτισμού Ε. Βενιζέλου.
σελίδα 3
2. Εναρκτήρια Ομιλία του Προέδρου του Συλλόγου Α. Κ. Τυρολόγου.
σελίδα 4
3. Μνήμες από τη ζωή και τις δραστηριότητες του Καζαβητίου, από το Μιχάλη Κάλτσα.
σελίδα 6
4. Μνήμες από ιστορικά γεγονότα του Πρίνου, από το Βογιατζή Σ. Ζαρίφη.
σελίδα 10
5. Το ελαιόλαδο στην Ελληνορθόδοξη Παράδοση, από τον αρχιμανδρίτη Τιμόθεο Αραμπαντζάκη.
σελίδα 22
6. Το λάδι στην αρχαιότητα, από την Α. Παπαευθυμίου – Παπανθίμου, καθηγήτρια Προϊστορικής Αρχαιολογίας και Ιστορίας στο ΑΠΘ.
σελίδα 27
7. Η καλλιέργεια της ελιάς στη Θάσο σήμερα, από τον Μανιταρά Θεόδωρο, γεωπόνο γεωργικής ανάπτυξης της Θάσου.
σελίδα 30
8. Σύγχρονη καλλιέργεια της ελιάς: προοπτικές εναλλακτικής καλλιέργειας, από την Δήμητρα Προφήτου – Αθανασιάδου, καθηγήτρια στο τμήμα Γεωπονίας του ΑΠΘ.
σελίδα 36
9. Το λάδι της ελιάς και η υγεία του ανθρώπου, από τον Τυρολόγο Αργύριο, ιατρό καρδιολόγο, Διευθυντή του Καρδιολογικού τμήματος του ΓΝ Καβάλας.
σελίδα 48
10. “Άλλαι μὲν βουλαί ανθρώπου, άλλα δέ θεός κελεύει”. Μυθιστόρημα από την Άννα Βασ. Βουλτσίδου και Άννα Ευαγ. Βουλτσίδου.
σελίδα 50
11. Λαογραφική προσέγγιση της Θάσου (συνέχεια), από τις μαθήτριες του Γυμνασίου Λιμένα Χατζηεμμανουήλ Μαρία και Φωτίου Ευαγγελία.
σελίδα 56
12. Ποιήματα από την Άννα Βασ. Βουλτσίδου και Άννα Ευαγ. Βουλτσίδου
σελίδα 59
13. Ποιήματα του πρωτοπρεσβύτερου Γ. Ι. Διαμαντοπούλου.
σελίδα 60
14. Δραστηριότητες του Συλλόγου στο έτος 1998.
σελίδα 62

ΜΝΗΜΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΚΑΖΑΒΗΤΙΟΥ

**Ο Συνεταιρισμός του Πρίνου.
Ένας Πρωτοποριακός Συνεταιρισμός.**

Από τον Μιχάλη Κάλτσα.

Η απελευθέρωση της Θάσου το 1912 συνοδεύτηκε από τους Βαλκανικούς πολέμους το 1918 και, στη συνέχεια, από τη Μικρασιατική καταστροφή το 1922, συνθήκες που δεν ήταν κατάλληλες για κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη.

Στη Θάσο αλλά και σ' όλη την Ελλάδα, δεν υπήρχε κυβερνητική καθοδήγηση για το πώς θα οργανωθεί η κοινωνία οικονομικά και, βέβαια, πώς θα αναπτυχθεί η καλλιέργεια της ελιάς αλλά και η έκθλιψη του ελαιοκάρπου, πολύ περισσότερο, η οργανωμένη παραγωγή λαδιού.

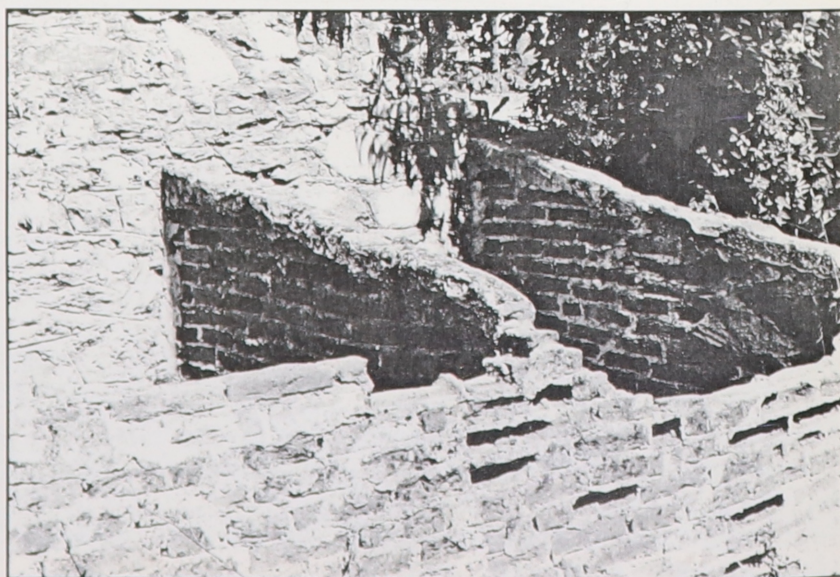
Τα χρόνια περνούν το ένα μετά το άλλο και καμιά πρωτοβουλία δεν αναλαμβάνεται προς την κατεύθυνση της έκθλιψης της ελιάς, παραμένει δε η κατάσταση όπως έχει διαμορφωθεί από χρόνια, από τα μοναστήρια του Αγίου Όρους. Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφέρω ότι οι κάτοικοι της Θάσου, για διάφορους λόγους, έκαναν δωρεές - τα λεγόμενα "τάματα"- στα μοναστήρια, όταν είχαν κάποιο πρόβλημα και επικαλούνταν τη θεία βοήθεια, και αυτά ήταν, κυρίως, ελαιόδενδρα. Αποτέλεσμα αυτού ήταν τα περισσότερα ελαιόδενδρα του κάμπου να ανήκουν στα μοναστήρια του Αγίου Όρους. Ένα μικρό ποσοστό κατοίκων, δέκα - δεκαπέντε οικογένειες, οι λεγόμενοι "μεγαλοκτηματίες", είχαν πολλά ελαιόδενδρα, οι υπόλοιποι ή δεν είχαν καθόλου ή είχαν πολύ λίγα.

Τα μοναστήρια, ιδιαίτερα αυτά της Αγίας Λαύρας, του Ξηροποτάμου και του Σιμέν, τα οποία έχουν τις μεγαλύτερες καλλιέργειες σε ελαιόδενδρα, στις αρχές του 18^{ου} αιώνα οργάνωσαν τα πρώτα ελαιοτριβεία στο Καζαβήτι που ήταν νερόμυλοι. Με τον τρόπο αυτό έχουμε τους πρώτους νερόμυλους για παραγωγή λαδιού. Οι νερόμυλοι αυτοί ονομάστηκαν "καλογερικοί", δείχνοντας έτσι ότι ήταν ιδιοκτησία των

μοναστηριών που τους έκτισαν. Πέραν αυτών όμως, ένας νερόμυλος κτίστηκε από την οικογένεια Σταυρόπουλου και είχε την ονομασία "ο μύλος της Σταυρόπλαινας", μάνα ή γιαγιά του Σταυρόπουλου που με την άδεια του Βεζίρη έκτισε την εκκλησία των 12 Αποστόλων το 1804 στο Μεγάλο Καζαβήτι. Μια άλλη οργανωμένη παραγωγή λαδιού προέρχεται από αυτούς που εκμεταλλεύονταν τα αιγυπτιακά ελαιόδενδρα, τα λεγόμενα "Βακούφικα".

Το 1928 η περιουσία των μοναστηριών - (σπίτια, χωράφια, ελαιόδενδρα) - διανεμήθηκε στους ακτήμονες από την κυβέρνηση Αλ. Παπαναστασίου. Η διανομή έγινε με εκτίμηση και δόθηκαν σε κάθε ακτήμονα ή πενήντα πέντε - εξήντα ελαιόδενδρα ή τριάντα ελαιόδενδρα και μισό σπίτι.

Μετά την απελευθέρωση της Θάσου, τη σκυτάλη δημιουργίας σύγχρονων ελαιοτριβείων παίρνουν τολμηροί και έξυπνοι ιδιώτες στα διάφορα χωριά της Θάσου. Στην περιοχή του Καζαβητίου, αν και είχαμε το μεγαλύτερο ελαιόκαμπο στη Θάσο, δεν υπήρχε κάποιος που να προχωρήσει στην κατασκευή ελαιοτριβείου. Αποτέλεσμα αυτού ήταν ιδιώτες από τα γύρω χωριά και σε κοντινή απόσταση από τον κάμπο του Πρίνου, να κάνουν τα πρώτα ελαιοτριβεία που θα εξυπηρετούσαν καλύτερα την παραγωγή. Τα πρώτα παραλιακά ελαιοτριβεία έγιναν στη δε-



Ο "μπλοκός" ήταν ο ατομικός χώρος κάθε παραγωγού, όπου αποθηκευόταν ο ελαιοκάρπος μετά την ελαιοσυλλογή και μέχρι την έκθλιψή του. Σήμερα στον Πρίνο αυτό έχει καταργηθεί και τη θέση του πήρε κοινή αποθήκευση του ελαιοκάρπου. ✓

καετία 1920 - 1930.

Αναφέρω με τη σειρά τα πρώτα ελαιοτριβεία που έγιναν στη δυτική Θάσο και αυτά ήταν: στην

Καλλιράχη του Παπαδημητρίου, στη Σκάλα Σωτήρος του Αγαπητού και Παπαστυλιανού, στη Σκάλα Καζαβητίου των αδελφών Λαμπίρη από το Θεολόγο, που ήταν υπό μορφή μετοχικού, με μετόχους από τα χωριά Μικρό και Μεγάλο Καζαβήτι. Λέγεται ότι οι μέτοχοι έβαλαν από 5 - 10 λίρες ή και περισσότερες ο καθένας. Το ελαιοτριβείο των Λαμπιραίων, λόγω του ανταγωνισμού από τα παρακείμενα ελαιοτριβεία, χρεωκόπησε και έκλεισε, ώστε ένας από τους μετόχους που είχε "βάλει" πολλά χρήματα, ο Γιώργος Παπαδάκης από το Καζαβήτι, έχασε τη ζωή του, όπως διαδόθηκε τότε.

Πρέπει όμως να αναφέρω εδώ ότι τα ελαιόδενδρα την εποχή εκείνη δεν τα καλλιεργούσαν για την παραγωγή της ελιάς και του λαδιού, γιατί τα προϊόντα αυτά δεν είχαν αξιοποιηθεί. Τα ελαιόδενδρα λοιπόν δεν είχαν τη σημερινή τους αγροτική αξία και για το λόγο αυτό τα έκοβαν και τα χρησιμοποιούσαν για καυσόξυλα.

Οι συνθήκες που επικρατούσαν κατά την περίοδο 1912 - 1920 στη Θάσο ήταν φτώχεια και πείνα. Οι άνθρωποι δούλευαν στους Άγγλους σπάζοντας πέτρες για χαλίκι για την κατασκευή του αεροδρομίου, με ελάχιστη χρηματική αμοιβή και γαλέτες. Άλλοι συγκέντρωναν καυσόξυλα, ρετσίνι, δαδιά, πιτικά, φλοιό του πεύκου, και τα πουλούσαν στο εμπόριο.

Η παραγωγή ελαιοκάρπου και λαδιού - "μαξούλι" - ήταν μηδαμινή, αφού οι κάτοικοι δεν καλλιεργούσαν τα ελαιόδενδρα. Πέραν αυτού όμως, προβλήματα υπήρχαν και στις μεταφορές των εμπορευμάτων, οι οποίες γίνονταν στην ξηρά με μουλάρια και γαϊδούρια, στη δε θάλασσα με καΐκια με πανιά. Εκτός αυτών των δυσκολιών, υπήρχε έλλειψη ενδιαφέροντος και από το γεγονός ότι οι παραγωγοί ήταν έρμαια εκμετάλλευσης των εμπόρων, οι οποίοι έκλεβαν από τους παραγωγούς τη μισή παραγωγή, επειδή οι κάτοικοι δεν γνώριζαν ούτε πρόσθεση αλλά ούτε και από ζυγαριές.

Οι λίγοι κάτοικοι που καλλιεργούσαν ελαιόδενδρα τα καλλιεργούσαν είτε με άροτρο, που έσυραν βόδια, είτε τα έσκαβαν οι ίδιοι με τσαπιά.

Οι ελιές που παρήγαγαν τα ελαιόδεντρα ήταν τόσο λίγες και μικρές, ώστε οι μικροί παραγωγοί, την εποχή εκείνη, τις ελιές τις μάζευαν στα τσουράπια, "σκφούνια", ένα είδος κάλτσας πλεχτής μέχρι τα γόνατα, και το λάδι το μετέφεραν με τουλούμια - δεν υπήρχαν τενεκέδες τότε-. Το λάδι το αποθήκευαν σε πήλινα πιθάρια, "κιούπια", για πολλά χρόνια και το έβγαζαν με την κουτάλα σαν γράσο.

Το 1926 ιδρύθηκε από κατοίκους του Μεγάλου Καζαβητίου ο "Γεωργικός Πιστωτικός Συνεταιρισμός Καζαβητίου η Δήμητρα", τον οποίο αποτελούσαν αρχικά 60 μέλη. Το πρώτο διοικητικό συμβούλιο το απάρτιζαν οι εξής συνεταιρεί:

Πρόεδρος: Στενός Νικόλαος
Ταμίας: Αστερινόπουλος Σταύρος
Γραμματέας: Ξανθός Χατζηξανθός (Γιαννακός)
Μέλος: Παπανικολάου Γεώργιος
Μέλος: Βουλγαρίδης Ιωάννης
Το 1936 οι συνεταιρείοι έχουν αυξηθεί σε 120



Η φτερωτή ήταν το μέσο με το οποίο το νερό κινούσε τους υδρόμυλους για την έκθλιψη του ελαιοκάρπου, πριν από πολλά χρόνια. ✓

μέλη και προέρχονται και από τα δυο Καζαβήτια, Μικρό και Μεγάλο. Σε γενική συνέλευση αποφασίζεται να κατασκευαστεί συνεταιριστικό ελαιοτριβείο. Με δάνειο που πήρε ο Συνεταιρισμός από την Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος, (ΑΤΕ), ιδρύεται το πρώτο σύγχρονο συνεταιριστικό εργοστάσιο στη Θάσο, στη θέση Καλύβες, εκεί όπου βρίσκεται μέχρι σήμερα, στη σημερινή έδρα της κοινότητας Πρίνου.

Οι λόγοι που οδήγησαν τους συνεταιρείους να κάνουν δικό τους ελαιοτριβείο ήταν η ανάγκη να απαλλαγούν από την εκμετάλλευση των εμπόρων και των γειτονικών εργοστασίων, που

αγόραζαν τις ελιές κατά την περίοδο της ελαιοσυλλογής, "του τινάγματος", στον κάμπο. Ήταν τότε η εκμετάλλευση των παραγωγών από τους εμπόρους, ώστε χρησιμοποιούσαν χαλασμένες ζυγαριές, "τα κλεφτοκάνταρα", για να ζυγίζουν τις ελιές ή τους έκλεβαν το λάδι με διάφορα κρυφά συστήματα που επινοούσαν στα ελαιοτριβεία τους. Πέρα όμως από αυτά, τους ανάγκαζαν, αν δεν πουλούσαν τις ελιές, να περιμένουν δυο και τρεις μήνες με αποθηκευμένο τον ελαιόκαρπο, μέχρι να τον εκθλίψουν, και αυτό είχε ως συνέπεια να αλλοιώνονται οι ελιές και το λάδι που έβγαινε ήταν μεγάλης οξύτητας.

Το διοικητικό συμβούλιο την εποχή εκείνη απαρτιζόταν από τους εξής:

Πρόεδρος: Παπάνθιμος Φίλιππος

Ταμίας: Γιωργαλός Αναστάσιος

Μέλος: Υδριώτης Θεμιστοκλής

Μέλος: Μαυρομάτης Γεώργιος

Μέλος: Κάλτσας Ευάγγελος

Στην αρχή το ελαιοτριβείο χρησιμοποιούσε υδραυλικά πιεστήρια, πολύ γρήγορα όμως πέρασε στα υπερπιεστήρια, στη συνέχεια στα φυγοκεντρικά και, τελευταία, στα υπερσύγχρονα μεγάλης απόδοσης, σε επεξεργασία ελαιοκάρπου με μικρές οξύτητες στο ελαιόλαδο, κάτω και του 1, "άσος". Το άλεσμα της ελιάς γινόταν με πέτρες, "μυλονόπετρες", και τη μάζα, "χαμούρι", την τοποθετούσαν σε πανιά-φακέλους, "τρουβάδες", στην αρχή τρίχινους και αργότερα λινάτσες, ενώ, αργότερα, στα υπερπιεστήρια ήταν νάλον.

Μετά από 2-3 χρόνια λειτουργίας του ελαιοτριβείου του Συνεταιρισμού, το επιτάσσει ο στρατός κατοχής, και αναλαμβάνει αυτός τη λειτουργία του, ενώ, συγχρόνως, δεσμεύει και την ποσότητα του παραγόμενου λαδιού δίνοντας στους ντόπιους παραγωγούς λάδι με το κουπόνι. Οι παραγωγοί αναγκάζονται και "κλέβουν" με διάφορους τρόπους τις ελιές που παράγουν τα ελαιόδεντρά τους και, ταυτόχρονα, εφευρίσκουν τρόπους έκθλιψης της ελιάς. Με τον τρόπο αυτό είχαν λάδι για την διατροφή τους, αλλά και για να το ανταλλάξουν κρυφά στη περιοχή του κάμπου του Νέστου με άλλα προϊόντα, σιτάρι, κουκιά κλπ, που υπήρχαν σε αφθονία εκεί, και με τον τρόπο αυτό επέζησαν από την πείνα της Κατοχής.

Μετά την κατοχή των Βουλγα-

ρων και την απελευθέρωση, αρχίζουν διάφορες περιπέτειες για το Συνεταιρισμό από κακή διαχείριση και ατασθαλίες, τόσο από μέλη της διοίκησης όσο και ιδιώτες που ήταν όργανα της διοίκησης, και έτσι φθάνουμε στην περίοδο της "ΕΙΣΦΟΡΑΣ". Η περίοδος αυτή ονομάστηκε έτσι, γιατί, προκειμένου ο Συνεταιρισμός να κρατηθεί στα πόδια του, τροποποιείται το καταστατικό και γίνεται απεριόριστη εγγραφή μελών.

Ο αριθμός των μελών του Συνεταιρισμού διπλασιάζεται και, ταυτόχρονα, αυξάνουν και οι αριθμημένες αποθήκες ελαιοκάρπου στον αυλόγυρο του εργοστασίου. Επίσης την εποχή αυτή γίνεται και η πρώτη κίνηση για μικτή αποθήκη, στην αρχή με λίγους παραγωγούς που κάθε χρόνο αυξάνονταν, ώσπου έγινε καθολική. Όλοι οι παραγωγοί του Πρίνου είναι μέλη του Συνεταιρισμού. Πρωτοποριακή επιλογή που ισχυροποιεί και οικονομικά το Συνεταιρισμό!

Πέραν αυτών, η καθολική συμμετοχή των κατοίκων στο Συνεταιρισμό έφερε τις διοικήσεις Συνεταιρισμού και Κοινότητας πιο κοντά και στους ίδιους στόχους για την ανάπτυξη του τόπου.

Και περνούμε στα μεγάλα βήματα που έγιναν με τη συνεργασία Κοινότητας και Συνεταιρισμού μέσα σε μια πενταετία και τα οποία είναι:

- Το 1949 έγινε η εκχέρσωση του ελαιοκάμπου από τα παράσιτα που έπνιγαν τα ελαιόδενδρα, όπως τα πουρνάρια, οι λυγαριές, οι βατομουριές κτλ.



Φωτογραφικό στιγμιότυπο από κατοίκους του Πρίνου, οι οποίοι, προκειμένου να εξασφαλίσουν το λάδι τους από τον κατακτητή, "κλέβουν" τις ελιές τους και βρίσκουν τρόπο για την έκθλιψή τους.

- Έγιναν με επιτυχία μια σειρά από γεωτρήσεις για την άρδευση του ελαιοκάμπου με κατάλληλο νερό, σε ποσότητα 80 – 120 κ.μ. την ώρα.

- Έγινε ο πρώτος αναδασμός σε ελαιόδενδρα στην Ελλάδα και ο δεύτερος στον κόσμο !. Ο πρώτος έγινε το 300 μ.Χ. στην Ιταλία επί Κάτωνος.

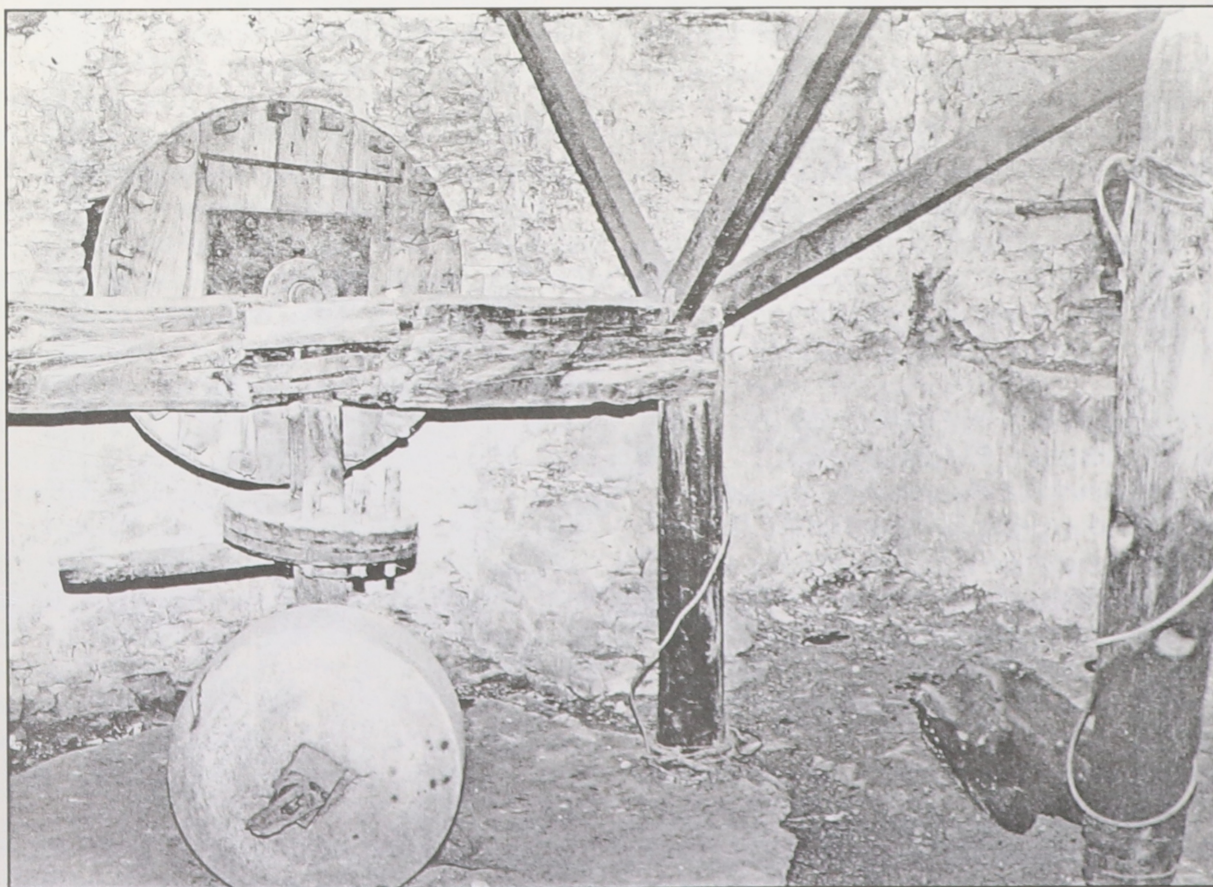
Τελειώνοντας, θα ήθελα να αναφέρω ότι μετά από τόσα πρωτοποριακά επιτεύγματα και άλλα μικρότερα που έγιναν στον Πρίνο, ο μεν Συνεταιρισμός απέκτησε το προβάδισμα στο νησί και όχι μόνο, αφού πουθενά στην επικράτεια δεν υπάρχει Συνεταιρισμός με τέτοια συσπείρωση! Όλοι οι παραγωγοί έχουν κοινή έκθλιψη και αποθήκευση λαδιού!

Η κοινότητα Πρίνου βραβεύτηκε με δίπλωμα και παράσημο σε επίσημη δεξίωση που έγινε στο Εθνικό Ίδρυμα στην Αθήνα.

Καταλήγοντας, θα ήθελα να επισημάνω ότι,

παρόλη τη σταθερή πορεία του Συνεταιρισμού, στο κλείσιμο του 2.000 θα πρέπει να αναζητηθούν ευρύτερες συνεργασίες για μεγαλύτερες περιφερειακές αποδόσεις, με οργάνωση και στελέχωση επιστημονικού επιπέδου και μέσα από την παραγωγική διαδικασία των προϊόντων της ελιάς, κατά τα πρότυπα άλλων χωρών. Πρέπει να προχωρήσει η βιολογική καλλιέργεια της ελιάς που θα δώσει νέα διάσταση στον κλάδο της ελαιοπαραγωγής της Θάσου, όπου αυτή αποτελεί μονοκαλλιέργεια και το κύριο εισόδημα σε ένα μεγάλο μέρος των κατοίκων.

Σημείωση σύνταξης: Ο Μιχάλης Κάλτσας είχε την τιμή να εκπροσωπήσει την κοινότητα Πρίνου στην τελετή βράβευσης και είναι ο μοναδικός επιζών από τα δεκαπέντε περίπου μέλη των δυο Συμβουλίων, Κοινότητας και Συνεταιρισμού, που είχαν συμμετοχή στις δραστηριότητες εκείνες που οδήγησαν τον τόπο στη σωστή πορεία και ανάπτυξη.



Η κίνηση της φτερωτής μεταδίδεται στη μυλονόπετρα, η οποία συνέθλιβε τον ελαιόκαρπο και τον πολτοποιούσε. ✓

ΜΝΗΜΕΣ ΑΠΟ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΟΥ ΠΡΙΝΟΥ

(αφορούν ορισμένα έργα και γεγονότα που έγιναν στην κοινότητα Πρίνου κατά τα τελευταία εξήντα χρόνια)

από τον Ζαρίφη Σωτηρίου Βογιατζή.

Επειδή τα σημαντικά γεγονότα κάθε χωριού που συνθέτουν την τοπική ιστορία, δεν καταγράφονται σε επίσημα ιστορικά βιβλία, με συνέπεια, απομακρυνόμενα από το χρόνο, να γίνονται μια ομιχλώδης παράδοση που και αυτή τελικά καλύπτεται από τη λήθη, μετά από παράκληση του προέδρου του Συλλόγου γράφεται αυτό το αφήγημα, προκειμένου να δημοσιευτεί στο περιοδικό "ΚΑΖΑΒΗΤΙΑΝΑ", ώστε να παραμείνει για τους επερχόμενους ως μια καταγραμμένη τοπική ιστορική μνήμη του Καζαβητιού, που τώρα έχει μετονομασθεί σε Πρίνο.

Κάποια στοιχεία αποσπασματικά και διάσπαρτα που αφορούν στα γεγονότα που θα αναφερθούμε, ασφαλώς θα υπάρχουν στα αρχεία της Κοινότητας, του Συνεταιρισμού και κάποιων Δημοσίων Υπηρεσιών, αλλά, λόγω παρέλευσης αρκετών δεκαετιών, η προσφυγή σ' αυτά για έρευνα καθίσταται πρακτικώς αδύνατη. Γι' αυτό, μόνη πηγή πληροφόρησης είναι ό,τι έχει συγκρατήσει η προσωπική μου μνήμη.

Τα θέματα στα οποία θα αναφερθώ είναι τα εξής:

- 1) Η Εκχέρσωση του Ελαιοκάμπου.
- 2) Οι Αναδασμοί Ελαιοδένδρων.
- 3) Οι Αρδευτικές Κοινοτικές Γεωτρήσεις
- 4) Ο Ελαιοουργικός Συνεταιρισμός Πρίνου.

Αυτά επιλέγονται γιατί αποτελούν μια ενότητα, υπάρχει μεταξύ των αλληλουχία και συνάφεια και, το κυριότερο, ένας κοινός στόχος που νομίζω ότι επιτεύχθηκε, η οικονομική ανάπτυξη και βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων του χωριού.

Ο περιορισμός των θεμάτων δε σημαίνει ότι δεν έγιναν, κατά καιρούς, και άλλα σημαντικά έργα προόδου από διάφορα Συμβούλια της Κοινότητας, του Συνεταιρισμού και άλλων Φορέων. Εγώ πάντα στέκομαι με σεβασμό και εκτίμηση απέναντι σ' αυτούς τους ανθρώπους που, ανεξάρτητα από το μέγεθος προσόντων και ικανοτήτων, διακατέχονται από την έφεση της προσφοράς προς το κοινωνικό σύνολο, με εξαίρεση εκείνους που στερούνται ήθους.

Είναι όμως αδύνατο να επεκταθώ σε όλο αυτό το φάσμα των ποικίλων δραστηριοτήτων και να κάνω μια σφαιρική, έστω και από μνήμης, καταγραφή της πρόσφατης τοπικής ιστορίας του χωριού μου. Αλλά και στην επιχειρούμενη θεματική προσέγγιση, ίσως υπάρξουν κάποιες παραλήψεις και μικρές χρονολογικές αποκλίσεις που πρέπει να μου συγχωρεθούν, γιατί, επαναλαμβάνω, μοναδική πηγή πληροφόρησης είναι η μνήμη ενός εβδομηνταπεντάχρονου αφηγητή.

Και κλείνω αυτό τον πρόλογο με το ερώτημα, για το οποίο δεν βρήκα απάντηση, όσο κι αν ερεύνησα: Υπήρξε, άραγε, κάποιο επιτελικό μολό σε κάποια Δημόσια Υπηρεσία που σχεδίασε εκ των προτέρων αυτά τα πρώτα τρία έργα και κατόπιν αυτά εκτελέστηκαν σταδιακά, ή μήπως από τη δημιουργία και λειτουργία του καθενός αναδεικνυόταν άμεσα και η αναγκαιότητα των υπολοίπων;

1. ΕΚΧΕΡΣΩΣΗ ΤΟΥ ΕΛΑΙΟΚΑΜΠΟΥ

Αυτή έγινε με μηχανήματα της κρατικής Υ.Ε.Β. και υπό την εποπτεία του Ελαιοουργικού Συνεταιρισμού. Χρονολογία εκτέλεσης η διετία 1949 - 50, με πρόεδρο του Συνεταιρισμού τον Γρηγόρη Χατζηανδρέου και συμπράττοντα σύμβουλο τον Δημήτριο Πολυχρονίδη.

Εδώ πρέπει να περιγραφεί η εικόνα που παρουσίαζε ο ελαιοκάμπος, για να καταδειχτεί η αξία του έργου. Τα ελαιοδένδρα βρίσκονταν υπό καθεστώς σχεδόν απόλυτης σποραδικότητας. Εάν εξαιρεθούν τέσσερα - πέντε ελαιοκλήματα που ήταν συγκεντρωμένα, στα υπόλοιπα σπάνια συνέπιπτε να υπάρχουν δυο-τρία ελαιοδένδρα γειτνιάζοντα που να έχουν τον ίδιο ιδιοκτήτη. Συνέπεια αυτής της σποραδικότητας ήταν η ύπαρξη παρασιτικής βλάστησης, από πουρνάρια, βάτα, παλιουργιές και άλλα, που, εκτός από τα διάκενα, επεκτείνονταν και κάτω από τα ελαιοδένδρα. Κάτω από αυτές τις συνθήκες δεν ήταν δυνατή καμιά καλλιεργητική φροντίδα του εδάφους, λίπανση κ.λ.π., ούτε και η μερική εκχέρσωση εκ μέρους μεμονωμένων παραγωγών, γιατί δεν υπήρχε κυριότητα του εδάφους.

Άμεση συνέπεια, λοιπόν, αυτής της κατάστασης ήταν η παρασιτική αυτή βλάστηση ν' απορροφά μεγάλο μέρος της υγρασίας και των θρεπτικών συστατικών του εδάφους, να καθιστά αδύνατη κάθε καλλιεργητική φροντίδα και, πολλές φορές, να δυσχεραίνει και την ελαιοσυλλογή. Εκτός απ' αυτά, υπήρχε παντελής έλλειψη δρόμων και μόνο κάποια μονοπάτια υπήρχαν,

Στην Ελλάδα της Ευρώπης, στον κόσμο του 2000
υπάρχει μία εταιρία

ΤΟΣΟ ΜΕΓΑΛΗ

για να σας προσφέρει σύγχρονα προγράμματα
που ταιριάζουν στις ανάγκες σας

ΟΣΟ ΚΑΙ ΦΙΛΙΚΗ

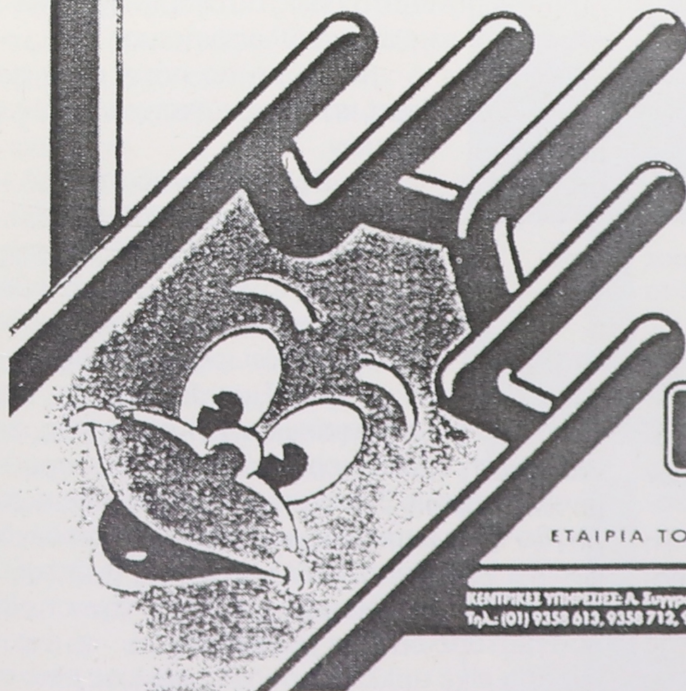
για να είναι δίπλα σας κάθε στιγμή με σιγουριά.

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ

Μια Εταιρία σύγχρονη, δυναμική και ανθρώπινη.

Με ένα πλήθος πρωτοποριακών και εξειδικευμένων προγραμμάτων
που αγκαλιάζει τις ανάγκες σας.

- ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΦΟΤΙΑΣ
- ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
- ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ
- ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ
- ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ
- ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΚΛΟΠΗΣ
- ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ
- ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ
- ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΣΚΑΦΩΝ
- ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΥΔΑΤΟΚΑΜΙΕΡΤΕΙΩΝ
- ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΖΩΙΚΟΥ & ΟΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ
- ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΩΝ
- ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΑΚΕΤΑ
- ΓΙΑ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ
- ΠΟΛΥΑΣΦΑΛΙΣΤΗΡΙΟ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ
- ΑΠΩΛΕΙΑ ΚΕΡΔΩΝ



ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: Α. Συγγρού 163, 171 21 Πλ. Σαπφίρας
Τηλ: (01) 9358 613, 9358 712, 9358 813, 9358 902, ΤΕΛ: 223 004 AGRO GR, FAX: (01) 9358 924

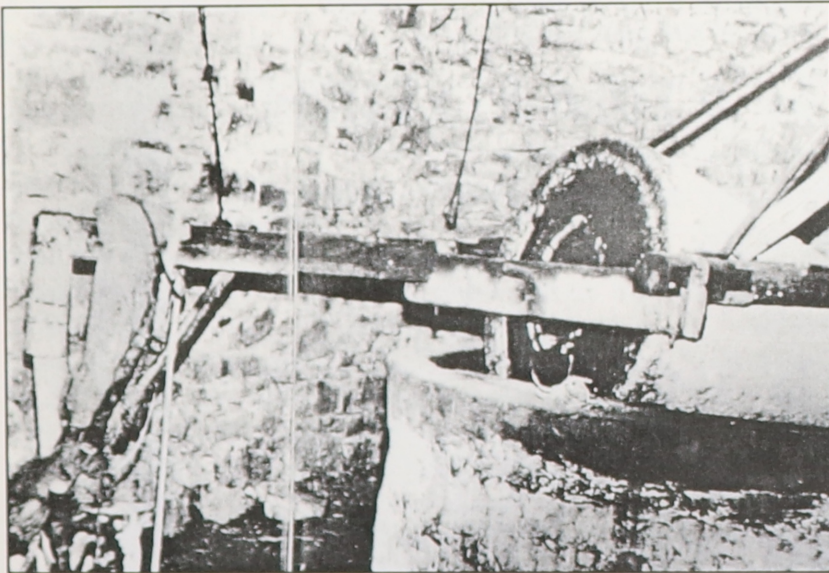
που μέσω αυτών διακινούνταν ζώα φόρτου.

Απ' όλα αυτά, λοιπόν, τα μειονεκτήματα απάλλαξε τον ελαιόκαμπο η εκχέρσωση και δημιούργησε ευνοϊκές προϋποθέσεις για τον επακολουθήσαντα, αργότερα, αναδασμό.

2 . ΑΝΑΔΑΣΜΟΣ ΕΛΑΙΟΔΕΝΔΡΩΝ

Ο αναδασμός των ελαιοδένδρων πραγματοποιήθηκε σε δυο φάσεις. Η πρώτη περιέλαβε τα ελαιόδενδρα της πεδινής περιοχής και η δεύτερη της ορεινής και ημιορεινής.

Προτού εξιστορήσω τα των δυο αναδασμών, σκόπιμο θεωρώ να αναφερθώ στο καθεστώς ελαιοσυλλογής που ίσχυε πριν από αυτούς. Ο ελαιόκαμπος ήταν διηρημένος σε πολλά τμήματα που καθένα είχε το τοπωνύμιο του, όπως "Άγιος Ανδρέας", "Μαυρομμάτης", "Λακκιά", "Κάτω Κάμπος" κ.λ.π., και που ονομάζονταν "τε-



Ένας άλλος τρόπος κίνησης της μυλονόπετρας για την πολτοποίηση του ελαιοκάρπου γινόταν με τα ζώα.

μπίχια".

Αυτά οριοθετούνταν μεταξύ τους από κάποια χαρακτηριστικά ελαιόδενδρα ή από κάποιες χαρακτηριστικές ανωμαλίες του εδάφους. Όπου δεν υπήρχαν αυτές οι ενδείξεις, οι αγροφύλακες με τα τσεκούρια τους σημάδευαν κάποια ελαιόδενδρα, δημιουργώντας έτσι μια διαχωριστική γραμμή.

Κάθε χρόνο, όταν έφτανε η περίοδος της ελαιοσυλλογής, ορίζονταν ένας διευθυντής, που συνήθως προέρχονταν απ' τους μεγαλοπαραγωγούς, και αυτός, χωρίς αμοιβή, συνεπικουρούμενος από τους αγροφύλακες, καθόριζε το πρόγραμμα ελαιοσυλλογής. Με τον κοινοτικό κήρυκα εξήγγειλε το "τεμπίχι" από το οποίο θα άρ-

χιζε η ελαιοσυλλογή και δεν επιτρεπόταν κανένας παραγωγός να συλλέξει καρπό από άλλη περιοχή, δηλ. από άλλο "τεμπίχι". Αυτό γινόταν για τους εξής λόγους:

α) για να αποφευχθεί η αλληλοκλοπή, και

β) να αποφευχθεί η φθορά του πεσμένου ελαιοκάρπου από τη διακίνηση ανθρώπων - ζώων.

Όταν τελείωνε η ελαιοσυλλογή από το "τεμπίχι" που είχε "ανοίξει", όπως έλεγαν, ο διευθυντής όριζε, πάλι μέσω του κήρυκα, το "άνοιγμα" του επόμενου "τεμπιχιού". Όμως, μ' αυτό το σύστημα, επιβραδύνονταν η ελαιοσυλλογή, γιατί οι μικροί παραγωγοί τελείωναν γρήγορα από κάθε τμήμα και αναγκάζονταν να περιμένουν άπρακτοι, ώσπου ν' ανοίξει το επόμενο. Έτσι χάνονταν μεγάλο μέρος της παραγωγής, γιατί με τις καθυστερήσεις τούς πρόφταναν τα χιόνια και έρχονταν χιλιάδες μαυροπούλια, που συμπλήρωναν την καταστροφή.

Όλα αυτά και τα προαναφερθέντα μειονεκτήματα που δημιούργησε η σποραδικότητα των δένδρων, ωρίμασαν και κατέδειξαν στη συνείδηση των περισσότερων παραγωγών την αναγκαιότητα συγκέντρωσης των ελαιοδένδρων. Κανένας όμως δεν μπορούσε να φανταστεί πώς αυτή η ανάγκη θα ήταν πρακτικά υλοποιήσιμη.

Και τώρα ας πάμε στην παράθεση ιστορικών στοιχείων των αναδασμών.

Α. Πεδινός Αναδασμός

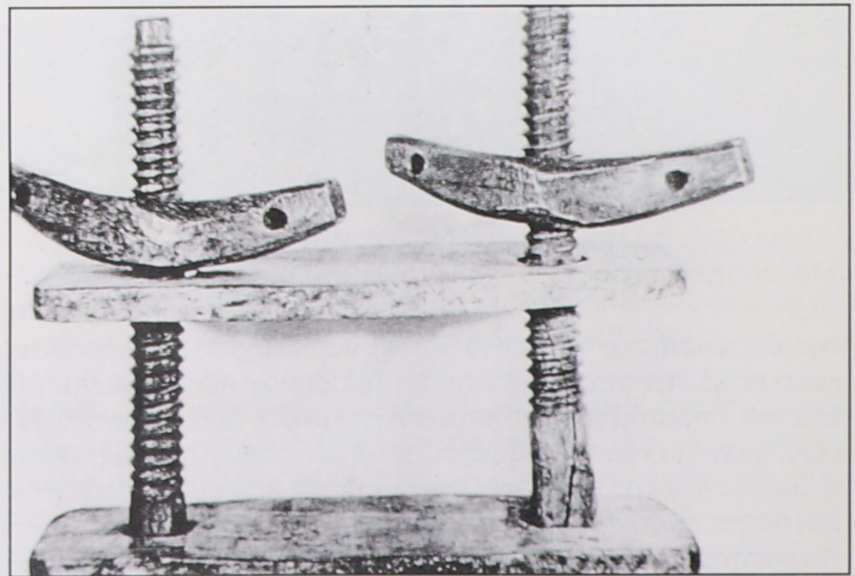
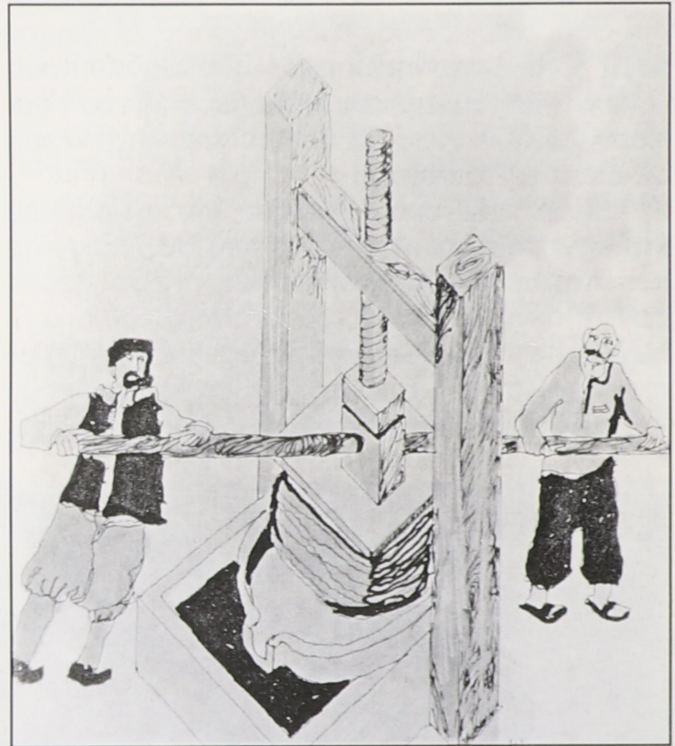
Κατά το έτος 1952 ή 1953, ήρθε ο καθηγητής της έδρας της Γεωπονίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών αείμνηστος Κυπριάδης, συνοδευόμενος από τον τότε επιθεωρητή Γεωργίας Ανατολικής Μακεδονίας Μάξιμο Σπήλιο και, σε συγκέντρωση των κατοίκων της Κοινότητας, έκανε την πρώτη ομιλία περί ανάγκης Αναδασμού των Ελαιοδένδρων. Σημειωτέον ότι μας είπε πως αυτός θα ήταν ο πρώτος αναδασμός ελαιοδένδρων που θα γινόταν στην Ελλάδα. Μας ανέπτυξε την τεχνική και τη θεωρία με βάση την οποία θα πραγματοποιούνταν ο αναδασμός, σ' ένα σχέδιο που είχε συλλάβει ο ίδιος, και μας είπε ποιες προϋποθέσεις απαιτούνταν για να πραγματοποιηθεί. Ο νόμος τότε προέβλεπε προαιρετικούς αναδασμούς. Για να γίνει όμως κάποιος αναδασμός, έπρεπε να ζητηθεί από τους περισσότερους ελαιοπαραγωγούς, που, ταυτόχρονα, είχαν

και το μεγαλύτερο αριθμό ελαιοδένδρων. Συστήθηκε τότε μια άτυπη επιτροπή από παραγωγούς, που κυκλοφόρησε μια αίτηση όπου υπέγραφαν όσοι επιθυμούσαν τον αναδασμό. Όταν συγκεντρώθηκε η απαιτούμενη πλειοψηφία, η αίτηση υποβλήθηκε στη Δ/ση Γεωργίας Καβάλας. Ακολούθησε μια έντονη διαμάχη μεταξύ αυτών που ήθελαν τον αναδασμό και εκείνων που δεν τον ήθελαν. Κινητήρια δύναμη σ' αυτή την αντίδραση ήταν οι προβατοκτηνοτρόφοι, οι οποίοι μέχρι τότε νέμονταν όλη την έκταση του ελαιοκάμπου και φοβούνταν ότι, αν γίνει ο αναδασμός, οι ιδιοκτήτες των συγκεντρωμένων πια κτημάτων θα τους απαγόρευαν τη βόσκηση σ' αυτά.

Η αντίδραση αυτή που δημιουργήθηκε εκ των υστέρων, δεν ελήφθη υπόψη από το Υπουργείο Γεωργίας, το οποίο έστειλε τοπογραφικό συνεργείο με προϊστάμενο τον τοπογράφο Σταυρόπουλο. Συστήθηκε η επιτροπή αναδασμού, με πρόεδρο τον τότε Δ/ντή Γεωργίας Ν. Καβάλας Μιχάλη Ελευθεριάδη, χωρίς την υπομονή, επιμονή και αδάμαστη θέληση του οποίου ο αναδασμός θα ματαιωνόταν. Άλλα μέλη της επιτροπής ήταν ο Σ. Κρυστάλλης, τμηματάρχης του τμήματος εποίκισμού της Δ/σεως Γεωργίας Καβάλας, ο Ιωάννης Νικολάου Παπανικολάου ως εκπρόσωπος του Σ. Α. Α. Κ. (Συνεταιρισμός Ακτημόνων Αγροτών Καζαβητίου), ο Γεώργιος Κων/νου Μαυρομμάτης ως εκπρόσωπος των παραγωγών και, φυσικά, ο προϊστάμενος του τοπογραφικού συνεργείου. Οργανώθηκε συνεργείο εκτιμητών, στο οποίο δόθηκαν οι σχετικές εντολές και κατευθύνσεις και άρχισε η εκτίμηση.

Η δυσκολότερη φάση των εργασιών του αναδασμού ήταν η εκτίμηση της αξίας των ελαιοδένδρων, γιατί αυτή καθορίζονταν απ' την υποκειμενική κρίση των εκτιμητών. Συγχρόνως, ορίστηκε το περίγραμμα του υπό αναδασμόν αγροκτήματος και άρχισε και η τοπογραφική αποτύπωση από το συνεργείο. Κατά τη διάρκεια όλων των εργασιών, ανέκυπταν διάφορα προβλήματα και, στην αρχή, η επιτροπή αναδασμού καλούσε τους ενδιαφερόμενους ιδιοκτήτες - παραγωγούς να εκθέσουν τις απόψεις τους και να συνεισφέρουν με τις γνώσεις που κατείχαν για τις τοπικές συνθήκες. Όσες όμως φορές έγινε αυτό, πολλοί παραγωγοί που αντιδρούσαν ακόμα στην πραγματοποίηση του αναδα-

σμού, αντί να συνεισφέρουν στη λύση των προβλημάτων, διατύπωναν την άρνησή τους για την πραγματοποίησή του. Εάν δεν υπήρχε αυτή η τακτική απ' όλους αυτούς, πολλά λάθη θα είχαν αποφευχθεί και ο αναδασμός θα ήταν επιτυχέστερος. Γι' αυτό η επιτροπή, τελικά, εγκατέλειψε την προσπάθεια συνεργασίας και ρύθμι-



Χειροκίνητες ξύλινες "πρέσες", μηχανές σύνθλιψης του πολτού του ελαιοκάρπου, για τον διαχωρισμό των υγρών και των στερεών συστατικών του ελαιοκάρπου.

σε το όλο θέμα κατά την κρίση της.

Αυτός ο αναδασμός ολοκληρώθηκε κατά το έτος 1956, και η πρώτη ελαιοκομική περίοδος που εγκαταστάθηκαν οι παραγωγοί στα καινούρια τους κτήματα ήταν το 1956-57.

B. Ορεινός Αναδασμός

Αυτός πραγματοποιήθηκε στη διάρκεια των ετών 1967-1970. Ήρθε και πάλι τοπογραφικό συνεργείο με προϊστάμενο τον κύριο Στέλιο Παλπάνα, το οποίο ακολούθησε τις γνωστές μεθόδους και διαδικασίες τοπογράφησης, εκτίμησης κ.λ.π. Ο ορεινός αναδασμός παρουσίαζε πάρα πολλές δυσκολίες, λόγω της φύσης του εδάφους και λόγω του ότι δεν υπήρχε εκχέρωση σε όλη την έκτασή του.

Με το τελείωμα και αυτού του αναδασμού καλύφτηκε όλη η ελαιοκομική περιοχή της κοινότητας Πρίνου. Γενικά, οι αναδασμοί έδωσαν τη δυνατότητα στους παραγωγούς να καλλιεργήσουν εντατικά και με σύγχρονους τρόπους τα ελαιοκτήματά τους, να καταπολεμήσουν τις ασθένειες της ελιάς και, σε συνδυασμό με



Μεταγενέστερη μεταλλική "πρέσα", χειροκίνητη και αυτή.

την άρδευση που επακολούθησε, να αυξήσουν κατά πολύ την παραγωγή και το εισόδημά τους. Επίσης δημιούργησαν δίκτυο αγροτικών δρόμων, χωρίς το οποίο, σήμερα, θα ήταν αδύνατη η διακίνηση τροχοφόρων στον κάμπο και ρυμοτόμησε σχετικά κάποια περιοχή της έδρας της Κοινότητας. Τέλος, με τον αναδασμό οι παραγωγοί απέκτησαν τίτλους κυριότητας των ελαιόδένδρων και της γης των κτημάτων τους, ενώ μέχρι τότε δεν είχαν.

3. ΑΡΔΕΥΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΓΕΩΤΡΗΣΕΙΣ

A. Ανόρυξη Γεωτρήσεων

Όσο κι αν ερεύνησα, δεν μπόρεσα να μάθω ποιος είχε τη φωτεινή ιδέα για τη δημιουργία των γεωτρήσεων. Το πιθανότερο είναι η πρωτοβουλία ν' ανήκει σε κάποια κρατική υπηρεσία. Έτσι το έτος 1953, ο πρόεδρος του τότε Κοινοτικού Συμβουλίου Μιχάλης Γεωργίου Κάλτσας πήγε στη Θεσσαλονίκη και παρέλαβε από την αρμόδια κρατική υπηρεσία το γεωτρύπανο.

Οι συνθήκες μεταφοράς τότε ήταν δύσκολες πολύ. Ναύλωσε μια ανεμότρατα, το φόρτωσε και το μετέφερε στη Θάσο. Η προκουμαία όμως του Πρίνου δεν προσφέρονταν για την εκφόρτωσή του. Γι' αυτό αναγκάστηκε να πάει το σκάφος στον Λιμένα, που υπήρχε κατάλληλη προκουμαία και εκεί, με τη βοήθεια του ναυπηγού Κώστα Χαριτόπουλου, κατέστη δυνατή η εκφόρτωσή του. Από τον Λιμένα μεταφέρθηκε στον Πρίνο οδικώς. Είχε προηγηθεί επίσκεψη γεωλόγου, ο οποίος αποφάνθηκε ότι υπήρχε νερό στο υπέδαφος του κάμπου και καθόρισε τα ση-

μεία που θα γίνονταν οι γεωτρήσεις. Συγχρόνως, ήρθε και το τεχνικό συνεργείο που θα έκανε όλες τις απαιτούμενες εργασίες.

Το τότε Κοινοτικό Συμβούλιο ήταν το πρώτο αιρετό, ύστερα από δεκαπενταετή ανωμαλία (Μεταξική δικτατορία, Κατοχή και Εμφύλιος). Εξελέγη για τη θητεία 1951-55 και αποτελούνταν, εκτός από τον προαναφερθέντα πρόεδρο, από τους: 1) Ιωάννη Γεωργίου Κυραναστάση 2) Κωνσταντίνο Ματσίνη 3) Γεώργιο Λάμπρου Ευαγγελίδη 4) Κυριάκο Καψάλη και 5) Κωνσταντίνο Γεωργίου Μπούρα.

Το γεωτρύπανο άρχισε τις εργασίες του, που διήρκεσαν περίπου δύο χρόνια και γινόταν παράλληλα με τον διενεργούμενο πεδινό αναδασμό. Διάνοιξε δώδεκα (12) γε-

ωτρήσεις: 1) Αγίου Ανδρέα 2) Αγίας Θέκλας 3) Μαυρομάτη 4) Αρναούτη 5) Λαγκάδας 6) Μάρμαρου 7) Μποστάνια 8) Κοτσίνια 9) Χατζηανδρέου 10) Λακκιάς 11) Παπαγιώργη χωράφι και 12) Καραγιάννη. Ύστερα από χρόνια, άλλα Κοινοτικά Συμβούλια, κατά καιρούς, πρόσθεσαν κι άλλες για να επεκταθεί η αρδευόμενη έκταση και σε ημιορεινές περιοχές, τις οποίες περιέλαβε ο ορεινός αναδασμός.

Το νερό από τις πρώτες δώδεκα γεωτρήσεις που προαναφέραμε, από τις χημικές αναλύσεις

που έγιναν αποδείχθηκε μεν υφάλμυρο, αλλά κρίθηκε κατάλληλο για άρδευση ελαιοδένδρων, εκτός από τη γεώτρηση "Αρναούτης", για την οποία, όταν φτάσαμε στην ηλεκτροκίνηση των γεωτρήσεων, απαγορεύτηκε από τη Δ/ση Γεωργίας να ηλεκτροδοτηθεί.

Όταν κατά το 1955 αποπερατώθηκαν οι εργασίες του γεωτρήσανου, οι γεωτρήσεις σφραγίστηκαν και ο φάκελός τους με τα σχετικά στοιχεία (παροχές, βάθη και στάθμη άντλησης νερού, ποιότητα νερού κ.λ.π.) παραδόθηκε στην Κοινότητα. Το γεωτρήσανο με το τεχνικό του προσωπικό αποχώρησε. Έτσι ο υδάτινος θησαυρός που είχε βρεθεί στο υπέδαφος του κάμπου παρέμεινε αναξιοποίητος μέχρι το 1960, ενώ η ελαιοπαραγωγή υφίστατο μεγάλη μείωση, λόγω της ξηρασίας που επικρατεί σ' ολόκληρη τη Θάσο σχεδόν κάθε θερινή περίοδο.

Β. Ηλεκτροκίνηση Γεωτρήσεων

Σ' αυτό το κεφάλαιο η αφήγησή μου θα είναι λεπτομερέστερη, γιατί ως πρόεδρος του τότε Κοινοτικού Συμβουλίου, μαζί με όλους τους Κοινοτικούς Συμβούλους υπήρξαμε οι πρωταγωνιστές των διαδραματισθέντων γεγονότων. Αυτό γίνεται όχι για λόγους κάποιας μωροφιλόδοξης αυτοπροβολής ή υστεροφημίας, αλλά επειδή υπάρχει προσωπική γνώση των γεγονότων, για να γίνει αυθεντική και πληρέστερη ενημέρωση των αναγνωστών.

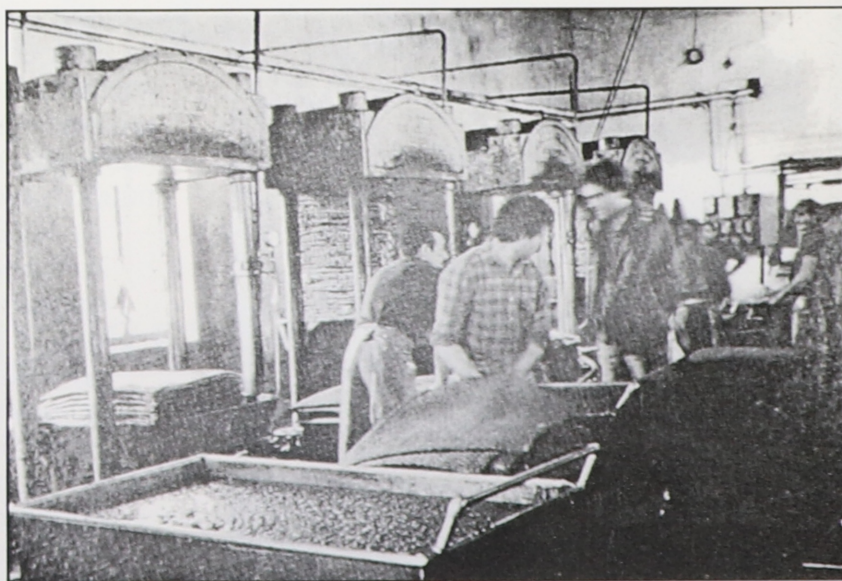
Το τότε Κοινοτικό Συμβούλιο, στο οποίο είχα την τιμή να προεδρεύω, αναδείχτηκε από τις εκλογές του 1959 και θήτευσε από τις 17-5-59 μέχρι τις 15-8-64. Αποτελούνταν από τους συμβούλους 1) Νικόλαο Γεωργίου Γαλάνη 2) Λάμπρο Γεωργίου Ευαγγελίδη 3) Γεώργιο Φιλίππου Παπαφιλίππου 4) Φίλιππο Γεωργίου Κυραναστάση 5) Γεώργιο Κων/νου Μαυρομμάτη και 6) Κων/νο Γεωργίου Μπούρα.

Όταν το Συμβούλιό μας παρέλαβε τη διοίκηση της Κοινότητας, οι γεωτρήσεις, όπως προαναφέραμε, ήταν σφραγισμένες και το πολύτιμο και ζωογόνο νερό που έκρυβαν παρέμεινε αναξιοποίητο. Η Κοινότητα είχε μπροστά της ένα δυσεπίλυτο πρόβλημα, το πώς θα κινούσε τις γεωτρήσεις, πρόβλημα που ήταν άμεσης και επιτακτικής προτεραιότητας. Από την έναρξη λοιπόν της θητείας μας, το Κοινοτικό Συμβού-

λιο ομόφωνα με εξουσιοδότησε να έρθω σε επαφή με όλους τους αρμόδιους κρατικούς παράγοντες και να διερευνήσω τις δυνατότητες που υπήρχαν για τη λύση του προβλήματος. Όταν ήρθα σε πρώτη επαφή με τον τότε Νομάρχη Θ. Μπαγλανέα και τους προϊστάμενους των υπηρεσιών που ήταν σχετικές και αρμόδιες για τη λύση του προβλήματος, διαπίστωσα ότι τα πράγματα ήταν περισσότερο δύσκολα απ' ό,τι τα φανταζόμασταν.

Ένας τρόπος κίνησης των γεωτρήσεων ήταν με πετρελαιοκίνητες μηχανές. Αυτός απορρίφτηκε εξ αρχής, λόγω του μεγάλου κόστους που είχε η εγκατάσταση, η λειτουργία και συντήρηση των μηχανών, αλλά και λόγω πιθανών διακοπών της λειτουργίας τους κατά την αρδευτική περίοδο από βλάβες, γεγονός που θα απέβαινε καταστροφικό για την παραγωγή.

Ένας δεύτερος τρόπος ήταν να κινηθούν με ιδιωτικά τρακτέρ. Αυτός δοκιμάστηκε τη χρονιά του 1960 σε δυο - τρεις γεωτρήσεις, αλλά εκτός του ότι δεν υπήρξε αποδοτικός ως προς



Πιο σύγχρονη παραγωγή λαδιού.

Ο ελαιοκαρπός έχει μετατραπεί σε πολτό - χαμούρι και οι εργάτες βάζουν τον πολτό σε ειδικές θήκες, "τα πανιά", προκειμένου να τα τοποθετήσουν "οι στοιβαδόροι" στις πρέσες.

τις υδροπαροχές, εγκυμονούσε και κινδύνους καταστροφής για τις αντλίες των γεωτρήσεων, λόγω της μη σταθεροποιημένης θέσης των τρακτέρ. Αυτό το τελευταίο ανάγκασε τον Δ/ντή Γεωργίας, παρουσία μου, να πει στο Νομάρχη ότι οι κάτοικοι επέπεσαν επί των γεωτρήσεων και πολύ σύντομα θα τις καταστρέψουν.

Η μοναδική μόνιμη και αποτελεσματική λύση θα ήταν η ηλεκτροκίνηση των γεωτρήσεων.

Αλλά πώς; Ηλεκτρικό ρεύμα δεν υπήρχε στο χωριό.

Το Νομαρχιακό Ταμείο στο πρόγραμμα του 1960 είχε προβλέψει δάνειο προς την κοινότητα Πρίνου 900.000 δραχμών για τη λειτουργία των γεωτρήσεων, αλλά αυτό δεν έλυσε το πρόβλημα. Έτσι, προς στιγμήν, το θέμα περιήλθε σε αδιέξοδο.

Μόνη λύση βιώσιμη, αποτελεσματική και οικονομικά συμφέρουσα θα ήταν η ηλεκτροδότηση από τη Δ.Ε.Η. Αλλά από ποια Δ.Ε.Η.; Η Δ.Ε.Η απουσίαζε από τη Θάσο και μεγάλο μέρος της χώρας δεν είχε ακόμα ηλεκτροδοτηθεί.

Κατ' αρχάς, η ιδέα άγγιζε τα όρια του ονείρου, αλλά η ανάγκη της λειτουργίας των γεωτρήσεων ήταν τόσο πιεστική και επείγουσα, που η ιδέα αυτή έγινε καθημερινή απασχόληση του μυαλού μας. Όσπου εκ μέρους της Κοινό-



Οι στοιβαδότες επί το έργον. Τοποθετούν τα πανιά στον άξονα της πρέσας και στη συνέχεια θα τα συνθλίψουν.

τητας αλλά και της Νομαρχίας και των υπηρεσιών, αποφασίστηκε το παράτολμο για την εποχή διάβημα!

Ο Νομός Καβάλας στην τότε Κυβέρνηση είχε δυο Υπουργούς. Τον αείμνηστο Θάσιο συμπατριώτη μας Αύγουστο Θεολογίτη ως υπουργό Βόρειας Ελλάδας και τον κύριο Νικόλαο Μάρ-

τη ως υπουργό Βιομηχανίας.

Η πρότασή μας έγινε αποδεκτή από αυτούς, αλλά, όπως φάνηκε εκ των υστέρων, ο Α. Θεολογίτης είχε κάνει προηγουμένως σχετική κρούση για το θέμα αυτό και για δικούς του λόγους προς τον τότε Δ/ντή της Δ.Ε.Η. Β. Ελλάδας, που τόσο πρόωρα και άδικα έφυγε από τη ζωή, αείμνηστο Μπουζάκη. Όταν λοιπόν το αίτημα τέθηκε επίσημα στη Δ.Ε.Η., αρχικά αυτή είχε σοβαρές αντιρρήσεις - και δικαιολογημένα - γιατί, εκτός του ότι η ηλεκτροδότηση της Θάσου θα ήταν ζημιογόνα για πολύ καιρό, προκαλούσε επί πλέον και το κοινό αίσθημα πολλών περιοχών που, παρά το ότι βρίσκονταν δίπλα στο δίκτυο μεταφοράς ρεύματος, δεν είχαν ακόμη ηλεκτροδοτηθεί.

Τελικά, υπό την πολιτική πίεση των δυο υπουργών οι αντιρρήσεις της Δ.Ε.Η. κάμφθηκαν και η μεγάλη απόφαση πάρθηκε.

Ύστερα απ' αυτό, οργανώθηκε στις αρχές του 1961 στη Νομαρχία Καβάλας μια σύσκεψη, στην οποία πήραν μέρος ο Υπουργός Β. Ελλάδας Α. Θεολογίτης, ο Νομάρχης και υπηρεσιακοί παράγοντες, ο Δ/ντής της Δ.Ε.Η. Μπουζάκης και εκ μέρους της κοινότητας Πρίνου ο υποφαινόμενος. Αφού το θέμα συζητήθηκε διεξοδικά, αποφασίστηκαν τα παρακάτω, τα οποία νομιμοποιήθηκαν αργότερα με την υπογραφή σχετικής σύμβασης από τη Δ.Ε.Η. και την Κοινότητα.

1) Η ΔΕΗ αναλάμβανε την υποχρέωση να ηλεκτροδοτήσει τις υπάρχουσες δώδεκα αρδευτικές γεωτρήσεις στον κάμπο του Πρίνου.

2) Η Κοινότητα θα κατέβαλε στη ΔΕΗ το ποσό των 900.000 δραχμών, το οποίο θα έπαιρνε ως δάνειο από το Νομαρχιακό Ταμείο, από το πρόγραμμα επενδύσεων. Εκτός του ποσού αυτού, υποχρεωνόταν να καταβάλλει κι άλλες 100.000 δρχ., τις οποίες θα εξασφάλιζε από τα κοινά της έσοδα.

Μετά την υπογραφή της σύμβασης, η Δ.Ε.Η. αποδύθηκε στην υλοποίηση της πραγματικά δύσκολης υποχρέωσής της. Επέλεξε, αντί να τοποθετήσει υποθαλάσσιο καλώδιο μεταφοράς ρεύματος από το χερσαίο δίκτυό της, να δημιουργήσει τοπικό σταθμό ηλεκτροπαραγωγής. Ενοίκιασε το κτίριο του παλιού ελαιοτριβείου των Αφών Παπαδημητρίου, που βρίσκεται κοντά στον οικισμό Σκάλας Πρίνου, και αφού το επισκεύασε και το διαρρύθμισε κατάλληλα, έφερε πετρελαιομηχανές, τις οποίες και εγκατέστησε. Παράλληλα, άρχισε την κατασκευή του δικτύου μεταφοράς του ρεύματος προς τις γεωτρήσεις, το οποίο κατασκεύασε πολύ σύντομα.